

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора БОРТНИК Надії
Петрівни на дисертацію ДМИТРИШИН Олени Олегівни
«Адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, які
постраждали від домашнього насильства», подану на здобуття ступеня
доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Дисертаційна робота О. О. Дмитришин присвячена актуальній проблемі – адміністративно-правовому забезпеченню захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства, шляхом визначення його сильних і слабких сторін, з'ясування питання взаємодії різних суб'єктів у процесі захисту прав дітей, ролі профілактичних заходів у запобіганні домашньому насильству, а також вироблення на цій основі рекомендацій щодо вдосконалення механізму цього забезпечення.

Актуальність теми дослідження.

Домашнє насильство й досі залишається одним з тих негативних явищ, які під час війни, скоріше, посилюються аніж навпаки. В умовах сьогодення проблема домашнього насильства над дітьми набула нових аспектів. Відкрита збройна агресія російської федерації проти України лише посилила цю проблему. Адже, по-перше, це призвело до того, що більшість соціальних контактів і дорослих, і дітей та підлітків втрачається. Особливо це стосується саме дітей та підлітків, адже вони вимушені разом з батьками покидати своє звичне життя та переїжджати або до інших регіонів України, або до інших країн, а відтак відбувається втрата звичного кола спілкування. По-друге, батьки або особи, що їх замінюють, перебувають у стані стресу та не завжди здатні опанувати свої емоції, а, відтак, вдаються до непедагогічних та навіть жорстоких методів виховання дітей.

Проблема захисту дітей та забезпечення їхнього повноцінного розвитку є важливим національним пріоритетом, і для її вирішення потрібен комплексний

підхід. В Україні існує широка нормативно-правова база, яка регулює питання забезпечення захисту дітей від домашнього насильства, включаючи закони, спрямовані на забезпечення їхніх прав та захист від жорстокого поводження. Проте, незважаючи на ці заходи, статистика та реальні ситуації свідчать, що проблема залишається актуальною, а жорстокість і насильство продовжують мати місце.

Визначаючи охорону дитинства та захист прав дітей як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, що має важливе місце для захисту та забезпечення національної безпеки, нормативно-правові механізми та засади нашої держави разом із визначеною категорією окремих груп публічної адміністрації працюють на розширення соціально-правових гарантій захисту прав дітей, забезпечення культурного, правового розвитку підлітків та соціально-економічного піднесення та розвитку сучасної молоді, а також налагодження співпраці щодо запровадження соціально-економічних і правових утворень з метою захисту прав та законних інтересів малолітніх в нашій державі, особливо вирішення проблеми домашнього насильства щодо дитини.

Варто зазначити, що законодавство України передбачає низку механізмів для боротьби з домашнім насильством, включаючи правові акти, що регулюють питання захисту прав дітей. Зокрема, Закони України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про охорону дитинства» визначають основні принципи і порядок взаємодії державних органів у цій сфері. Проте практика застосування цих норм виявляє низку проблем, таких як недостатність ресурсів для реалізації передбачених заходів, низька ефективність координації між органами влади та обмежений доступ дітей до спеціалізованих послуг.

Враховуючи вказане вище, адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення, а реалізація цього захисту є важливим завданням і обов'язком держави. Водночас, дослідження цієї теми є актуальним не лише з точки зору юридичної науки, але й з огляду на необхідність

забезпечення реального захисту дітей від домашнього насильства. Ефективна реалізація адміністративно-правового забезпечення у цій сфері є важливим інструментом для створення безпечного середовища, у якому кожна дитина може реалізувати свої права та потенціал.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пп. 3, 8 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 11 червня 2020 року № 454, та відповідно до пп. 11, 12 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 21 травня 2024 року № 326, а також Напрямів наукових досліджень ЛьвДУВС на 2022–2027 роки, (номер державної реєстрації 0122U200304).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений, насамперед, раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Його зміст складається з: анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У *вступі* дисертантом визначено актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики. У *першому розділі* розглядаються питання, пов'язані із станом наукової розробки проблематики захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства, а також міжнародні стандарти захисту прав дітей як основи їх захисту на вітчизняному рівні. *Другий розділ* дисертації присвячений розкриттю поняття та структури механізму адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей в Україні, які

постраждали від домашнього насильства (засоби, гарантії захисту), а також питанням форм та методів діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

Третій розділ дисертації розкриває зарубіжний досвід забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства та перспективні напрями його імплементації у вітчизняне законодавство з метою запровадження або удосконалення відповідних процедур.

Обрана дисертантом структура дозволила всесторонньо дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам чітко простежити за думкою автора стосовно найважливіших аспектів, що стосуються понять: «права дитини», «правовий захист прав дитини», «міжнародні стандарти захисту прав дитини», «захист прав дітей, що постраждали від домашнього насильства», «суб'єкти адміністративно-правового захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства» і на цій основі подано характеристику адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом щодо проведеного дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового та емпіричного матеріалу. Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вирішенню наукового завдання щодо адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

Наукові положення, викладені у дисертації, ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання тих процесів, що відбуваються у сфері захисту прав дітей.

Дисертація є одним з небагатьох в українській правовій науці комплексних і системних досліджень адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства та написана з

урахуванням змін правового, економічного та політичного характеру, викликаних з-поміж іншого й уведенням воєнного стану внаслідок неспровокованої агресії РФ щодо України. Наголошено, що воєнний стан створює додаткові виклики для забезпечення належного рівня правового захисту та соціальної підтримки дітей, які постраждали від домашнього насильства. Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалювати законодавчу базу, розвивати інфраструктуру кризових центрів і посилювати співпрацю між державними органами та громадськими організаціями.

При дослідженні поставлених завдань автором цілком слушно було застосовано систему існуючих загальнонаукових та спеціальних методів, спрямованих на отримання об'єктивних та ґрунтовних результатів з позицій комплексного та системного підходів.

До числа вагомих результатів дисертаційного дослідження, судячи з дисертації, можна віднести те, що: обґрунтовано доцільність створення спеціально уповноваженого відділу в межах підрозділу превенції, який буде відповідати виключно за запобігання та протидію домашньому насильству, що є логічним і необхідним кроком для: підвищення спеціалізації; оптимізації ресурсів; посилення міжвідомчої координації; забезпечення належного контролю та моніторингу. Такий підхід узгоджується з вимогами Стамбульської конвенції та дозволить посилити захист дітей і дорослих, які зазнають домашнього насильства.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє використання у: науково-дослідній сфері – як методологічна основа для подальшого поглибленого аналізу проблематики, пов'язаної з адміністративно-правовим регулюванням захисту прав неповнолітніх осіб, що постраждали від домашнього насильства; правотворчому процесі – з метою оптимізації та вдосконалення окремих положень чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на гарантування ефективної системи

захисту прав дітей, які зазнали домашнього насильства; у правозастосовній практиці – у контексті діяльності уповноважених суб'єктів з метою забезпечення належного захисту прав неповнолітніх, які є жертвами домашнього насильства; освітньому процесі – як навчально-методичний ресурс для дисциплін «Поліцейська діяльність», «Запобігання та протидія домашньому насильству» для здобувачів вищої освіти спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», а також для розробки навчальних і робочих програм, підготовки планів семінарських занять, практичних завдань та питань для контролю академічної успішності ЗВО зазначеної спеціальності.

Дисертантом розроблено пропозиції щодо зміни та доповнення до чинного законодавства, зокрема до Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства».

Цінним також є намагання автора з'ясувати позицію щодо визначення поняття «дитина-свідок (очевидець) домашнього насильства». З огляду на положення Стамбульської конвенції, пропонується закріпити в нормативно-правовому акті розширене визначення цього терміна, яке враховує багатогранність ситуацій, у яких дитина може стати свідком або очевидцем домашнього насильства.

Апробація результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження проводилася шляхом їх обговорення на наукових, науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня упродовж 2023–2025 років. Основні положення та висновки дисертації, знайшли відображення у 15 наукових публікаціях, зокрема: 5 – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), а також у 10 тезах виступів на науково-практичних заходах. У публікаціях достатньо відображені всі розділи дисертаційного дослідження. Висновки автора щодо значущості його праці для науки та практики видаються правомірними.

Водночас підкреслюючи теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження О. О. Дмитришин, позитивно оцінюючи його загалом,

наголошуємо, що *окремі положення дисертації носять дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження та обґрунтування.*

1. Аналізуючи підходи науковців до визначення адміністративно-правових засобів захисту прав дитини в Україні (стор. 47), автор не приділяє достатньої уваги деталізації змісту та ключових структурно-інструментальних компонентів цих засобів. Для досягнення більшої повноти дослідження необхідно було б приділити увагу не лише теоретичним аспектам, а й практичним механізмам застосування цих засобів.

2. На сторінці 92 автор звертає увагу на важливість впровадження механізму дистанційного оформлення термінового заборонного припису через використання цифрових платформ або мобільних додатків. Такий підхід може значно спростити доступ до правосуддя, особливо для осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах або не мають можливості фізично звернутися до відповідних органів. Водночас для повноцінного розуміння запропонованої ідеї необхідно більш детально розглянути технічні, правові та процедурні аспекти її реалізації.

3. Автор, аналізуючи різноманітні форми домашнього насильства, звертає увагу на такий його прояв, як інформаційне насильство (стор. 51). Однак у дослідженні бракує глибшого розкриття сутності цього виду насильства, що могло б сприяти кращому розумінню його природи та механізмів впливу.

4. На сторінці 125 своєї роботи автор акцентує увагу на наявності певних проблемних аспектів у діяльності Уповноваженого Президента України з прав дитини, які потребують глибшого аналізу та подальшого вдосконалення. Зокрема, важливо дослідити, які саме виклики виникають у процесі реалізації функцій цього інституту, а також визначити шляхи підвищення ефективності його діяльності в контексті забезпечення захисту прав дітей. Цікавим і актуальним є питання, як автор оцінює існуючі механізми взаємодії Уповноваженого з іншими державними органами та громадськими організаціями, а також які конкретні рекомендації він пропонує для усунення виявлених недоліків.

5. У дисертаційному дослідженні, зокрема на сторінці 104, виявлено недостатній рівень опрацювання питання правових гарантій, які забезпечують адміністративно-правовий захист прав дитини в Україні. Аналізуючи проблему, варто було б звернути увагу на необхідність більш детального висвітлення нормативно-правових механізмів, що регулюють цю сферу, а також практичних аспектів їх реалізації. Зокрема, важливо було б дослідити ефективність існуючих правових інструментів, їх відповідність міжнародним стандартам і здатність забезпечувати реальний захист прав дитини в умовах сучасних викликів.

Натомість, висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної О. О. Дмитришин дослідницької роботи, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на повагу та позитивну підтримку.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Всебічно вивчена робота О. О. Дмитришин характеризується високим науково-значущим потенціалом для сучасної теорії адміністративного права, удосконалення норм чинного законодавства, а також підвищення результативності діяльності Національної поліції у цій сфері щодо забезпечення захисту прав дітей.

Рецензована дисертація вирішує конкретне науково-прикладне завдання, містить раніше незахищені положення, які є особистими напрацюваннями автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку теорії адміністративного права.

Дисертаційні матеріали належним чином оприлюднені та пройшли апробацію в наукових публікаціях і виступах на конференціях. Зміст дисертації відповідає вимогам МОН України.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, за

оформленням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – ДМИТРИШИН Олена Олегівна за підсумками позитивного публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктор філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри адміністративного та конституційного права факультету Морського права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,
д.ю.н., проф.

Надія БОРТНИК